

БОЦМАН А.С., ст.гр. ЗЕД-11нм
Наук. керів.: Малишко О.В., к.е.н, доц.
ДВНЗ "Донецький національний технічний університет",
м. Донецьк

АЗІЙСЬКА ПРАКТИКА СТРАХУВАННЯ ВАЛЮТНИХ РИЗИКІВ ЕКСПОРТЕРІВ ТА ІМПОРТЕРІВ

Вивчена азійська практика страхування валютних ризиків та проаналізовані тенденції її розвитку.

Актуальність. У сучасних умовах непрогнозованих коливань обмінних курсів валют виникають втрати або виграти для контрагентів у міжнародних економічних операціях. Управління валютними ризиками підприємств-учасників зовнішньоекономічної діяльності останнім часом набуває все більшої актуальності. Підприємство, в обороті якого значну частину займають угоди в іноземній валюті, є досить чутливим до валютного ризику. Це означає, що рух коштів підприємства залежить від зміни валютних курсів. Важливо не тільки, щоб підприємство мало виробниче зростання, а й уміло вчасно передбачати валютні ризики та правильно їх страхувати.

На сьогоднішній день саме азійські країни показують найбільші темпи росту експортно-імпортних операцій.

Питання у сфері управління валютними ризиками відображені у працях таких відомих закордонних вчених-економістів, як: Пол Кругман, Перар Жозет, Сурен Лізелотт, Максимо Енг, Леві Мауріс, Ендрю Крокетт, Морріс Голдстайн, Майкл Мусса, Пол Массон, Джон Вільямсон та інші; та вітчизняних вчених науковців та практиків: Т.А. Важеєвської, А.С. Гальчинського, В.М. Галь, В.М. Гейця, А.А. Грищенко, С.Ю. Михайличенка, В.І. Міщенко, А.М. Мороза, Л.О. Примостки, М.І. Савлука, П.М. Сенища, О.М. Сохацької, В.М. Федосова, В.А. Ющенко, С.О. Яременка та інших.

Мета дослідження. Аналіз азійської практики страхування валютних ризиків експортерів та імпортерів.

Основна частина. Азійська практика страхування валютних ризиків експортерів та імпортерів базується, в першу чергу, на таких загальноприйнятих методах страхування валютних ризиків, як валютні застереження, форварди, ф'ючерси, операції своп та спот, але при цьому кожна з цих країн має свої специфічні особливості.

Так, у Малайзії наряду з вищезгаданими можна спостерігати досить незвичний інструмент, який іменується Золотим Динаром. У 2001 році малайзійським прем'єр-міністром Махітиром Мохаммадом був ініційований

проект системи розрахунків золотом. Цей проект мав мету об'єднати країни, валюти яких не приймають участі у котируванні валютних деривативів, таких, як Малайзія, Таїланд, Індонезія, Філіппіни, Індія та інші.

Країна	Внутрішній ринок валютних деривативів	Доступ нерезидентів до ринку валютних деривативів	Зовнішній ринок
Китай	До 12 місяців	Заборонено	Ліквідний
Гонконг	Ліквідний	Обмежень не існує	Відсутній
Індонезія	Ліквідний	Дозволяється хеджування основної суми та купонних платежів	Ліквідні валютні деривативи, що не підлягають поставці
Корея	Ліквідний	Дозволяється хеджування основної суми та купонних платежів	Ліквідні валютні деривативи, що не підлягають поставці
Малайзія	До 12 місяців	Дозволяється хеджування основної суми та купонних платежів в місцевих банках	Відсутній
Філіппіни	Ліквідний	Вимагається попередній дозвіл	Ліквідні валютні деривативи, що не підлягають поставці
Сінгапур	Ліквідний	Дозволяється хеджування основної суми та купонних платежів	Неліквідні валютні деривативи, що підлягають поставці
Таїланд	Ліквідний	Дозволяється хеджування основної суми та купонних платежів	Неліквідні валютні деривативи, що підлягають поставці

Рисунок 1. Огляд інструментів хеджування валютних ризиків в Азії [2]

У даній моделі золото використовується як засіб міни замість національних валют, а ціни експорту та імпорту котируються у вазі золота. Важливо, що в цій схемі золото використовується саме для визначення ціни, а не для забезпечення національних валют, що і відрізняє її від золотого стандарту, адже інструментами, забезпеченими золотом, значно легше маніпулювати, що і було причиною краху золотого стандарту [1].

Залежно від розвиненості банківської та біржової системи кількість інструментів страхування валютних ризиків може змінюватись. Це можна побачити на прикладі Індії. Ступінь державного втручання постійно зменшується, що відображається у збільшенні обороту і ліквідності іноземних валют на ринках деривативів, хоча використовуються здебільшого короткострокові контракти (до одного року). Форварди та опціони користуються найбільшою популярністю. Спочатку тільки декілька конкретних банків мали право займатися торгівлею на цих ринках, однак зараз і корпорації мають право укладати валютні опціони. Виникнення нових деривативів і попит на них змушує Резервний Банк Індії переглядати існуючі обмеження.

Індійські компанії активно хеджують свої валютні ризики за допомогою форвардів, валютних і відсоткових свопів і різноманітних типів опціонів, таких як кол, пут, крос-валютний та бар'єрно-діапазонний опціони. Високий рівень використання форвардних контрактів обумовлюється відсутністю ф'ючерсної біржі рупії в Індії. Проте Дубайська біржа золота та цінних паперів у липні 2007 року випустила

рупієво-доларові ф'ючерси, тим самим відкривши ще один шлях для хеджування [3].

Розглянемо також досвід Китаю, в якому з 2004 р. здійснювалось поступове введення національних валютних деривативів. Ринок розпочав своє існування в 2005 р. з поступового введення форвардів, торгівля якими могла здійснюватись обмеженим колом установ. Після 6 місяців такої торгівлі, ринковим гравцям була дозволена торгівля іншими продуктами, такими як валютні свопи.

Загалом, наразі простежується тенденція щодо активізації участі нерезидентів в торгах на місцевих ринках валютних деривативів, так як вони привносять в ринок більшу ліквідність, а тому і більшу ефективність. Ситуація на азійських ринках, що знаходяться на стадії становлення ринкової системи, відображена в даних рис.1.

На цих ринках, крім одного випадку (Китаю), нерезиденти можуть здійснювати свої операції з хеджування.

	Гру.01	Гру.04	Гру.07	Чер.10
Похідні інструменти в позабіржовому обігу				
Валютні форварди та валютні свопи	10335.7	14951.2	29143.7	31965.7
Валютні опціони	2470.1	6115.0	12747.9	14710.0
Похідні інструменти в біржовому обігу				
Валютні ф'ючерси	65.6	103.5	158.5	175.9
Валютні опціони	27.4	60.7	132.7	190.6

Рисунок 2. Світові обсяги зобов'язань по похідним інструментам в позабіржовому та біржовому оборотах (млрд. дол. США) [4]

Підсумовуючи цей підрозділ, варто надати наступний рис. 2, який містить дані щодо обсягів зобов'язань по похідним інструментам на біржах та в режимі позабіржових торгів. З цих даних ясно, що позабіржові контракти займають провідну позицію в загальних обсягах торгів, і їх кількість швидко збільшується.

Висновки. Таким чином, в азійській практиці використовуються загальноприйняті методи страхування валютних ризиків. Залежно від розвиненості банківської та біржової системи, національних особливостей види та кількість інструментів страхування валютних ризиків можуть змінюватися. На азійському ринку простежується тенденція щодо активізації участі нерезидентів в торгах на місцевих ринках валютних деривативів. Позабіржові контракти у порівнянні з біржовими займають провідну позицію в загальних обсягах торгів, і їх кількість швидко збільшується.

Бібліографічний список

1. A.K.M. Meera Hedging Foreign Exchange Risk with Forwards, Futures, Options and the Gold Dinar: A Comparison Note // International Islamic University Malaysia: Department of Business Administration. – 2005. – P.18.
2. BIS Asian bond markets: issues and prospects // Bank of International Settlements Papers. – 2010.
3. A.Sivakumar, R.Sarkar Corporate Hedging for Foreign Exchange Risk in India // Indian Institute of Technology: Industrial and Management Engineering Department. – 2008. - P.17.
4. BIS FX derivatives // Bank of International Settlements Papers. – 2010.